

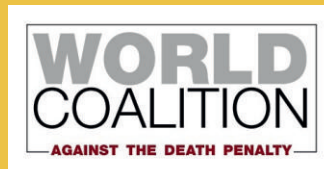
INDI

PAG-IBALIK

ANG SILOT NGA

KAMATAYON

SA PILIPINAS!

ANG GUINPASALIG SANG PILIPINAS NAHANUNGOD SA PAGDULA SANG SILOT NGA KAMATAYON

1986 Guinbaton sang Pilipinas ang kaundan sang International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) sadtong 1986.

1987 Ang silot nga kamatayon una nga gindula sa idalom sang 1987 Constitution, apang guinbalik ini sadtong 1993. Sang Hunyo 24, 2006, guinlagda ang Republic Act 9346: An Act Prohibiting the Imposition of the Death Penalty in the Philippines, nga nagdula liwat sang silot nga kamatayon sa Pilipinas.

2007 Sadtong Noviembre 20, 2007, ang Pilipinas nangin labing una nga pungsod sa Nabagatnan-sidlangan Asia nga nag lagda sang Second Optional Protocol of the ICCPR (ICCPR-OP2). Bangud sini, liwat nga guinpasalig sang Pilipinas ang iya bug-os nga pagsikway sang silot nga kamatayon. Bilang taglagda sang nasambit nga kasugtanan, guinadumilian ang Pilipinas sa idalom sang ICCPR-OP2 nga ibalik ang silot nga kamatayon.

2010 Sadtong Abril 2020, si Mary Jane Veloso, isa ka Pilipino nga naga obra sa Indonesia, guindakop bangod sa tuyo nga magpalusot sang heroin. Bisan nga nagpanginwala ini, guinpamatbatan sang bitay si Veloso sadtong Oktobre 2010. Isa siya sang mga minilyon nga mga Pilipino nga nagaobra sa iban nga pungsod bisan manubo ang sweldo. Bangud sini, masami sila magamit sang mga sindikato sa pagpalusot sang mga droga. Nagpasalig ang tagpamâbâ sang Department of Foreign Affairs sang Pilipinas nga ang pamunuan padayon nga nagabulig kay Veloso kag sa iya mga himata.

Nagahatag sang bulig ang Pilipinas sa mga Pilipino nga nagapangatubang sang silot nga kamatayon sa iban nga pungsod bilang kabahin sang iya katungdanan sa idalom sang nasambit nga hagna pangkalibutanon. Ang pamunuan sang Pilipinas nagpanaad nga iya buligan ang tanan nga mga Pilipino nga yara sa bibi sang bitay “may sala man ukon wala.”¹

¹ Rappler, 92 migrant Filipinos on death row: 3,800 jailed (2015) <https://www.rappler.com/nation/filipinos-death-row-abroad-statistics>.

ANG MAHIMO NGA PAGPANUMBALIK SANG SILOT NGA KAMATAYON?

2016 Halin sang pagpungko ni Pangulong Duterte sadtong 2016, masami sini guinapanawagan ang pagbabalik sang silot nga kamatayon sa Pilipinas, supak sa guinpatuman sang mga nagliligad nga mga pamunuan. Ang ini nga mga panawagan nag tulod sa iban nga mga mamalidha nga magpanug-an nga ibalik ang bitay bilang silot sa mga makangilidlis nga krimen, kalabanan sini may kaangtanan sa droga.

2020 Sadtong Hunyo 27, 2020, sang naghatag sang iya ikalima nga State of the Nation Address (SONA) si Pangulong Duterte, iya liwat guinpanawagan sa Kongreso ang pagbalik sang bitay paagi sa lethal injection bilang silot sa mga kasal-anan nga yara sa Comprehensive Dangerous Drugs Act (2002). Sadtong Agosto 5, 2020, nagsugod na ang binaisay sa Committee on Justice sang Kongreso nahanungod sa House Bill 741 nga may tinutuyo nga ibalik ang silot nga kamatayon para sa mga krime angot sa droga. Sa subong, may yara 13 ka draft sang nasambit nga hagna sa Kongreso kag 11 naman ang yara sa Senado sa diin tuyo sini silutan sang bitay ang may mga sala angot sa droga, pagpanglugos (rape), pagpatay (murder), pagluib sa banwa (treason) kag pagpangati (plunder).

Ang Committee on Justice sang Kongreso dapat mag pasar sang sini nga mga hagna agod ini sapulan sang tanan nga mga katapo niyan. Kon ini mapasar sang kabilugan nga Kongreso, ipasaka na ini sa Senado. Mahimo batunon sang Senado ang hagna sang Kongreso nga wala sang buhin kag dugang. Kon mapasar ini sa third reading sang Senado nga wala sing pagbag-o, ipadala na ini sa Presidente agod iya lagdaan. Matapos ini malagdaan sang Presidente, ini mangin laye na kag ang silot nga kamatayon magapanumbalik.

Radio Television Malcaang
Presidential Photographers Division
Ace Norante

• Bisan pa nga ang mga nagliligad nga mga hagna sa Kongreso wala nag madinalag-on, ang mga panawagan sang pagpanumbalik sang silot nga kamatayon nagatuga sang pagkabalaka. Ang bitay guinaduso bilang sabat sa nagalala nga palaligban sang droga diri sa Pilipinas. Apang ini tilimád-on lamang sang isa ka madalom nga problema nga nag ugat sa kaimulon kag indi pagtululupong sa mga katawhan. Indi ini matapna paagi sa bitay, kag wala pa sang tul-id nga pagtuon nga nagapakita nga ang silot nga kamatayon makatapna sang pag ducing sang droga.

Padayon ang pagmuad sang droga sa mga pungsod nga nagapatuman sang bitay kasubong sang Saudi Arabia, Iran, China kag Malaysia.²

² Laws 2, The Use of the Death Penalty for Drug Trafficking in the United States, Singapore, Malaysia, Indonesia and Thailand: A Comparative Legal Analysis, (2013) <https://www.mdpi.com/2075-471X/2/2/115/htm>.

NAPULO KA MGA RASON BATUK SA PAGBALIK SANG BITAY SA PILIPINAS

1. Wala sang kinamatarong ang isa ka pungsod nga magbawi sang kabuhi sang isa ka tawo.

Ang Pilipinas, sa idalom sang Article III ukon ang Bill of Rights sang 1987 Constitution, nagapasalig nga indi sini pag idingot ang kabuhi, kahilwayan ukon pagkabusang sang isa ka tawo nga wala sang salandigan sa kasuguan. Ang pamunuan nagpasalig man nga iya amligan ang kabuhi kag kahilwayan sang mga katawhan, kag hatagan sini sang mataas nga pagtamud ang kinamatarong sang tanan sa ila tawhanon nga dungog.³

Bilang mabaris, mapintas kag indi makatawo nga silot, ang bitay isa ka tamparon nga paglalis sang mga nasaad sa 1987 Constitution.

2. Ang bitay indi na mabawi.

Sadtong 2004, ang Pinakamataas nga Hukmanan nag ako sa *People v Mateo* nga **71.77% sang pamatbat nga may dala nga silot nga kamatayon ang may kasaypanan kag guinbag-o ukon guinligwat sa ulihi.** Sa sulod sang napulo kag isa ka tuig umpisa nga guinbalik ang bitay sadtong

1993, mga 1,493 ka mga silot nga kamatayon ang guinpamatbat apang 230 lamang diri ang guinbaton sang bug-os sang Pinakamataas nga Hukmanan.

Ang hustisya sa Pilipinas mahimo guid nga makasayup sa pagpamatbat, kag ang pagbitay sang isa ka inosente o walá sing salá nga tinuga may dako guid nga halit nga indi na malisò.

3. Ang bitay indi makatarungan kag batok ini sa mga imol.

Kon ibalik ang bitay sa Pilipinas, ang mga imol padayon nga magalukdo sang indi makatarungan nga mga pamatbat nga nagadala sang silot nga kamatayon. **Bag-o guinbalik ang bitay sadtong 2006, 81% sang 1,121 ka mga bilitayon nagapamugon lamang, kag 73% ang may kinitaan nga manubo sa PHP 10,000 kada bulan.**⁴

Sa Pilipinas, ang nagapangatubang sang mga kaso nga may dala nga silot nga kamatayon

³ Official Gazette of the Philippines, The Constitution of the Republic of the Philippines (1987), <https://www.officialgazette.gov.ph/constitutions/1987-constitution/>.

⁴ The Manila Times, Poor vulnerable to death penalty (2016), <https://www.manilatimes.net/2016/05/21/news/top-stories/poor-vulnerable-to-death-penalty/263381/>.

makagasto sang kapin PHP 329,000 kada tuig – sobra sa guinakita sang pigado nga binilanggo.⁵

Si Leo Pilo Echegaray, ang labing una nga tawo nga ginpamatbatan nga mapatay paagi sa lethal injection sa Pilipinas sadtong 1999, manogbaligya lamang sang isda.⁶ Ang iya kaso nagapamatuod nga ang Republic Act 7659: An Act to Impose the Death Penalty on Certain Heinous Crimes “indi pabor sa imol kag sa mga wala sang poder sa katilingban – sa mga indi makasarang sang maayo nga mananabang ukon abogado batok sa bitay, diin ang matul-id nga pagpanghanda, pagpanalawsaw kag pagpalayag ang guinakina-hanglan.⁷

4. Ang bitay mabaris, mapintas kag indi makatawo.

Sadtong 1994, ang mga napamatbatan sang silot nga kamatayon sa Pilipinas nagahulat sang 12 tubtob 18 ka bulan sang ila bitay, kag ini nagahatag sa ila sang tuman nga kakaghà sa sulod sang mga isa man ka tuig. Sa iban nga pungsod kasubong sang Estados Unidos, ang mga napamatbatan sang silot nga kamatayon nagapabilin sa hanay sang bilitayon sa sulod isa ka dekada, kag kon kaisa, nagalab-ot sang 20 ka tuig nga indi pa mapatuman ang ila silot. 1 Dugang pa diri, madamo sang mga bilitayon ang naga antus sang indi makatawo nga kahimtangan sa sulod sang bilangguan, kon diin ang mga nagapatuman sang kasugan nagapakita sang ila kapintas kasubong sang pagpamahog kag pagpanakit. Isa ka halimbawa amo **si Richard Ong nga napamatbatan sang bitay sadtong 1996. Iya guinpahayag nga samtang yara siya sa bilanggunag, quintamngan siya sa mata, guin koryente kag guinpiliit nga mag ako sa iya sala sang mga nagapangalagad sa gobyerno.⁸**

May mga napamatbatan man sang bitay nga naga antos bangud sa kapaltahan sang ila silot, sa

⁵ Free Legal Assistance Group, FLAG Anti-Death Penalty Task Force Position Paper (2019), 4, PHP 329,000 equivalent to around 5,810 EUR (as of September 2020).

⁶ Kasarinlan: Philippine Journal of Third World Studies, The Poor on Trial in the Philippine Justice System (1999).

⁷ The People of the Philippines VS. Leo Echegaray y Pilo (1997). https://lawphil.net/judjuris/juri1997/feb1997/gr_117472_1997.html.

⁸ Death Penalty Center, Time on Death Row (2019). <https://deathpenaltyinfo.org/death-row/death-row-time-on-death-row>.

⁹ Amnesty International, The Death Penalty: Criminality, Justice and Human Rights (1997).

¹⁰ ABS-CBN News, How we kill: Notes on the death penalty in the Philippines (2019). <https://news.abs-cbn.com/spotlight/07/14/19/how-we-kill-notes-on-the-death-penalty-in-the-philippines-part-2>.

¹¹ Department of Justice of the Philippines, Restorative Justice (2017), <https://probation.gov.ph/restorative-justice/>.

kon diin naga dugang pa guid ang ila pag antos. Sadtong Abril 1950, si Alejandro Carillo napamatbatan sang silot nga kamatayon paagi sa electric chair. Sang siya na ang bitayon, nagpalta ang electric chair kag wala siya napatay guilayon, kag siya guin koryente liwat tubtob nga siya ang mapatay.¹⁰

5. Ang bitay nagadingot sang kahigayunan sang isa ka tinuga nga mag bag-o.

Ang pagdula sang silot nga kamatayon sadtong 1987 nasandig sa sugilanon nga ang pagbilanggo sang mga may sala isa ka kahigayunan kon diin sila dapat mag bag-o kag indi dapat ini kahigayunan agud magtimalos. Ang Pilipinas katapu sang Commission on Crime Prevention and Criminal Justice kag ini nagpanugyan nga iya batunon ang Basic Principles on the Use of Restorative Justice Programmes in Criminal Matters. Ang pamunuan nagpasalig man sang pagtukod sang “mas masanag kag mas makatawo nga pagbilanggo nga makahatag sang kahigayunan sang pagbag-o sa mga nakasala.”¹¹ Ang Bureau of Corrections kag ang Parole and Probations Board nagahandum nga bag-ohon ang pamatasan sang mga bilanggo agud sarang sila makabalik sa sabak sang katilingban kag ini nga halandumanon indi matuman kon may yara silot nga kamatayon.

6. Ang bitay isa ka paglapas sang mga pangkalibutanon nga mga pagsulundan kag mga kasugtanan.

Ang Pilipinas naglagda sa mga nagkalainlain nga mga pangkalibutanon nga mga kasugtanan nga nagapasalig sa pag amlig sang kinamatarong sa kabuhi kag sa pag dula sang bitay, dala na diri ang ICCPR-OP2. **Ang ini nga kasugtanan wala nagapahanugot nga bawion sang isa ka pungsod ang iya lagda. Buot hambalon, ang Pilipinas nagpasalig sang padayon niya nga pagsikway sang silot nga kamatayon sang naglagda ini sa nasambit nga kasugtanan sadtong 2007.** Kon ibalik kag sa Pilipinas ang bitay, ini isa ka mabug-at nga paglapas sang iya katungdanan kag tulumanon sa idalom sang mga pangkalibutanon nga kasugtanan angot sa tawhanon nga kinamatarong kag pagtapna sang paglapta sang droga, kag ini magamusing sang iya dungug sa panan-awan sang iban nga pungsod.

Dugang diri, kon aton ibalik ang bitay, mahimo madula ang mga kaayohan nga guinabaton sang Pilipinas halin sa Generalized System of Preferences (GSP+) sang European Union.

Sa idalom sang GSP+, kon padayon ang pagtaha kag pagpatuman sang Pilipinas sang ICCPR kag iban pa nga mga pangkalibutanon nga mga kasugtanan angot sa tawhanon nga kinamatarong kag pagtapna sang paglapta sang droga, ang mga guinabaligya naton sa iban nga pungsod pasulabihon nga makasulod sang mga merkado sa Europa kag makaagom sang kasulyahan angot sa buhis.

7. Ang bitay naga dulot sang dugang nga kasakit kag pag antus, ilabi na guid sang mga himata sang guinpamatbatan sang silot nga kamatayon - dala na ang mga kabataan - nga makabatyag sang tuman nga kakagha kag kasubo.

"Ako mismo ang makapamatuod nga ini nagakatabo. Kon ang isa ka tinuga guinbilanggo, ang iya kabataan naga antos. Ano pa guid ayhan kon sila pagabitayon?" - Padre Silvino Borres, Jr., S.J., Coalition Against the Death Penalty (CADP)

Ang pagtaliwan sang isa ka himata wala lamang naga dulot sang tuman nga kakagha kag kasubo, apang ini nagadulot man sang dugang nga galastuhan sa isa ka panimalay, ilabi na guid kon ini sila imol. Diri sa Pilipinas, ang mahimo magasto sa isa ka kaso kon diin ang akusado nagapangatubang sang bitay nagalab-ot sa PHP 329,000 – wala pa madala diri ang palaligban sa galastuson kon ang akusado ara na sa bilangguan kag indi na maka pangita sang palangabuhian.¹²

8. Baliskad sa mga guinapatihan sang kadam-an, ang pagpatuman sang bitay wala nagakahulugan nga luwas na sa katalagman ang aton katilingban.

Suno sa pagpanalawsaw sa mga nagliligad nga mga kaso, ang pagpatuman sang bitay indi makapugong sang pagduging sang krimen. Sa Pilipinas, mas malala pa ang krimen sadtong mga tinuig nga guinapatuman pa ang silot nga kamatayon kon ipa-anggid sa panahon nga wala na ini. Sang 2006 kon diin guinapatuman ang bitay, may yara 7.10 ka pinatyanay sa kada 100,000 ka mga pumuluyo samtang sang 2007 kon diin guindula na ang bitay,

may yara lamang 6.7 ka pinatyanay sa kada 100,000 ka pumuluyo kag ini ang nagnubo sa 6.40 sa kada 100,000 ka mga pumuluyo sang 2008.¹³

9. Indi tanan nga himata sang mga biktima sang pinatyanay ang nagapangayo nga bitayon guid ang tagpatay.

May mga himata sang mga biktima sang mga makangilidlis nga krimen sa Pilipinas nga nagapamatok sa silot nga kamatayon. Ang iloy sang artista nga si Cherry Pie Pichache ang guinkawatan kag guinpatay sadtong 2014 apang ini ang matunog nga nagapamatok sang pagpanumbalik sang bitay sa pungsod. Nagapati ini nga **ang pagtapna sang paglapta sang droga kag ang pahatag sang husto nga edukasyon sa mga pumuluyo amo ang sabbat sa pagduging sang krimen kag indi ang pagpanumbalik sang silot nga kamatayon.**¹⁴

10. Bangod sa mga lihoc sa pagpanumbalik sang bitay, mahimo malipatan kag mapabuyanbuyanan sang mga pumuluyo kag sang pamunuan ang tul-id nga palubad sang pagduging sang COVID-19 kag ang masangkad nga pagsabat sang mga palaligban sa droga.

Sa tion sang pagduging sang COVID-19, dapat talupangdon sang Pilipinas ang pagtapna sang paglapta sang sini nga balatian kag ang pagluwas sang mga kabuhi, sa baylo nga magpalapnang ini sang kasubo kag kamatayon paagi sa pagpanumbalik sang bitay. Dapat kalimtan ang silot nga kamatayon sa tunga sang kalalat-an nga guina antos sang linibo ka mga Pilipino dulot sang COVID-19.

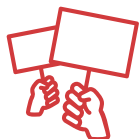
Dugang pa, ang guinahinguyang sa pagpatuman sang bitay mahimo magamit sa mga mapinuslanon nga sabbat sa mga palaligban nga tuga sang pagduging sang droga kasubong sang pagpasanyog sang ikaayong lawas, edukasyon kag pagpaumwad sang ekonomiya, kag madamo pa nga iban.

¹² Free Legal Assistance Group, FLAG Anti-Death Penalty Task Force Position Paper on the Death Penalty (2019), <https://www.facebook.com/ANTIDEATHPENTF/posts/2409684879291659>.

¹³ Philippines Crime Rate and Statistics 1990-2020 (2020), <https://www.macrotrends.net/countries/PHL/philippines/crime-rate-statistics>.

¹⁴ Inquirer Cherry Pie Pichache: Address drugs, education issues instead of restoring death penalty (2019)

NAPULO KA MGA BULUHATON SA PADAYON NGA PAGSIKWAY SANG SILOT NGA KAMATAYON SA PILIPINAS

2. Magpamuno sang hublag protesta

Kon luyag ninyo himuon ini, kinahanglan lang nga maghalong bangod naga ducing ang COVID-19 – kag nagakadapat lang nga tahuron ang mga pagsulundan kag mag gamit sang husto nga pang inoino kon ini ang himuon.

5. Magtipon gamit ang videoconference platform

Mahimo ini mangin webinar, remote workshop, pagsuguilanon, pagbinasay ukon pagtan-aw sang pelikula agod makatuga sang ihibalo.

8. Iduso ang media

nga magpalapta sang mga ihibalo nahanungod sa silot nga kamatayon.

3. Magpatigayon sang kampanya gamit ang sulat ukon ang email

para sa inyo tiglawas sa Kongreso ukon sa mga katapo sang Senado. Kon may yara sila nga hagna nahanungod sa pagpanumbalik sang silot nga kamatayon, sabta ang ila mga panugdaon kag ipaathag sa ila kon ngaa dapat dulaon ang bitay.

6. Magpakigbahin sang mga programa sa telebisyo kag radyo

9. Magpatigayon sang art exhibition

(sang mga litrato, mga guin pinta ukon mga dibuho sang mga tawo nga guinpamatbatan sang silot nga kamatayon) ukon mga virtual nga mga palagwaon.

1. Magpasakop sa mga hilikuton

angot sa pag dula sang silot nga kamatayon. Magsunod kag magpakigbahin sa mga hubon nga nagahulag batok sa pagpanumbalik sang silot nga kamatayon sa Pilipinas kasubong sang Commission on Human Rights.¹⁵

4. Mag amot

sa mga hubon nga nagahulag sa pag dula sang silot nga kamatayon.

7. Sunda ang World Day Against the Death Penalty social media campaign

sa Facebook, Instagram kag Twitter. #nodeathpenalty.

10. Magtambong sa "Cities Against the Death Penalty/ Cities for Life"

sa Noviembre 30, 2020.

¹⁵ <https://www.facebook.com/chrgovph>
<https://www.facebook.com/ANTIDEATHPENALT/>

SA DUNGANG NGA KASAYURAN:

Ang World Coalition Against the Death Penalty isa ka hugpong sang masobra 160 ka mga NGOs, mga hubon sang mga abogado, mga pinuno lokal kag mga katilingban sang mga mamumugon. Ang handom sini amo ang pagpabaskog sang pangkalibutanon nga kampanya batok sa silot nga kamatayon. May tuyo ini nga dulaon ang bitay sa bilog nga kalibutan. Guinatagan sini sang bug-at ang masami wala guinasapak nga mga hulag sang iya mga katapo sa idalom. Guina tib-ong sini ang ila mga lihoc samtang guinatahod ang ila kahalwayan.

Ang World Coalition Against the Death Penalty nag umpisa sang World Day Against the Death Penalty ukon Pangkalibutanon nga Adlaw Batok sa Silot nga Kamatayon sadtong Oktobre 10, 2003. Hibalun ang tanantanan nga may kaangtanan sa World Day Against the Death Penalty sa:

<http://www.worldcoalition.org/worldday.html>

worldcoalition

@WCADP

www.worldcoalition.org

World Coalition Against the Death Penalty

Mundo M, avenue Pasteur, 93100 Montreuil, France

Tél: +33 1 80 87 70 43

Commission on human rights
Republic of the Philippines

SAAC Building, UP Complex,
Commonwealth Avenue, Diliman,
Quezon City 1101

Tel.: +63 (02) 8294-8704
(Standard)
+63920 506 1194 (Smart)
+63936 068 0982 (Globe)

chrp.hrepo@gmail.com
chrp.policy@gmail.com

Commission on Human
Rights of the Philippines

@chrgovph

Ang CHRP, bilang punsodnon nga talapuan sa tawhanon nga kinamatarong sang Pilipinas, may gahom sa idalom sang 1987 Philippine Constitution kag sang Paris Principles nga magtib-ong kag mag amlig sang tul-id sang tawhanon nga kinamatarong, upod na diri ang kinamatarong sibil, political, pangkatilingban kag kultural. Ini siya may katungdanan nga mag pahibalo kag mag panilag sang kahimtangan kag mga paglalis sang tawhanon nga kinamatarong, kag mag panugyan sang mga tikang agod malab-ot ang kadungganon para sa tanan.

www.chr.gov.ph